

Sygn. akt I C 1013/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2012 r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Krzysztof Skowron

Protokolant: Ewelina Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2012 r.

w Z.

sprawy z powództwa H. S. (1)

przeciwko M. T.

o zapłatę

1. powództwo oddała,
2. zasądza od powoda H. S. (1) na rzecz pozwanej M. T. kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1013/12

UZASADNIENIE

Powód, H. S. (1), wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej M. T. kwoty 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu. W uzasadnieniu żądania wyjaśnił, że na podstawie ustawy nabył, w połowie, spadek po U. S. (jako jej syn). Podał, że spadkodawczyni nie pozostawiła żadnego majątku; zaznaczył jednak, że w 1999 r. darowała pozwanej (jego córce) lokal mieszkalny i prawo użytkowania wieczystego nieruchomości; wartość tej darowizny oszacował na 200.000 zł. Wskazał, że wezwał pozwaną do wypłacenia mu zachowku; podniósł, że zakreślony jej termin do spełnienia świadczenia upłynął bezskutecznie w dniu 15 kwietnia 2012 r.

Pozwana, M. T., wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu. Zarzuciła, że darowizna na jej rzecz została dokonana dawniej, niż w ciągu 10 lat przed śmiercią spadkodawczyni; podkreśliła przy tym, że nie była osobą powołaną do spadku. Niezależnie od tego podniosła, że wartość darowizny wynosiła 90.000 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. S. (1) razem z H. S. (2) – jako syn i wnuk – nabyli po połowie, na podstawie ustawy, spadek po U. S.. U. S. zmarła w dniu 11 lipca 2010 r.

(dowód:

- akta sprawy Sądu Rejonowego w Zgorzelcu o sygn. I Ns 777/10)

W dniu 8 marca 1999 r. U. S. darowała M. T. lokal mieszkalny nr (...) przy ulicy 25-lecia PRL nr 2 w B. i prawo użytkowania wieczystego położonej w B. przy ulicy (...) działki nr (...). Wniosek o wpis w księdze wieczystej nr (...) prawa użytkowania wieczystego na rzecz nabywczyni został złożony w dniu 18 marca 1999 r.; sam wpis został dokonany w dniu 4 czerwca 2001 r.

(dowód:

- umowa darowizny z dnia 8 marca 1999 r., rep. A nr 3183/1999 [k 16-17];
- wyciąg z księgi wieczystej nr (...) [k 27])

W dniu 1 kwietnia 2011 r. H. S. (1) wezwał M. T. do wypłacenia mu – w terminie 14 dni – zachowku w kwocie 51.232,50 zł.

(dowód:

- wezwanie do zapłaty z dnia 17 marca 2011 r. [k 8])

Sąd zważył, co następuje:

Powód jako zstępny (syn) spadkodawczyni był osobą uprawnioną do zachowku; w jego przypadku zachówek wynosiłby połowę wartości jego udziału spadkowego, tj. - finalnie - czwartą część wartości spadku (art. 991 § 1 k.c.).

Roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia przysługuje również spadkobiercy ustawowemu, który nie otrzymał w całości należnego mu zachowku w postaci powołania do spadku, zapisu lub uczynionej przez spadkodawcę na jego rzecz darowizny; roszczenie to nie aktualizuje się wyłącznie przy dziedziczeniu testamentowym (por. wyrok SN z dnia 13 lutego 2004 r., II CK 444/02).

W pierwszej kolejności roszczenie o zachówek powinno być skierowane do spadkobiercy (art. 991 § 2 k.c.); jeżeli zaspokojenie tego roszczenia przez spadkobiercę jest niemożliwe, uprawniony do zachowku może żądać sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia albo uzupełnienia zachowku od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku (art. 1000 § 1 k.c.; por. też wyrok SN z dnia 30 stycznia 2008 r., III CSK 255/07).

Adresatem roszczenia o zachówek może być tylko obdarowany, który otrzymał darowiznę doliczaną do spadku stosownie do art. 994 k.c. (por. też A. Kidyba, Komentarz do art. 1000 Kodeksu cywilnego, LEX, pkt 3).

W myśl art. 994 § 1 k.c., przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku dokonanych przed więcej niż dziesięć laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób nie będących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku.

Od chwili dokonania darowizny przez spadkodawczynię na rzecz pozwanej minęło więcej niż 10 lat. Własność lokalu została przeniesiona w dacie zawarcia umowy darowizny (w dniu 8 marca 1999 r.), prawo użytkowania wieczystego nieruchomości - w dniu złożenia wniosku o wpis tego prawa na rzecz obdarowanej w księdze wieczystej (tj. w dniu 18 marca 1999 r. [art. 27 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami w zw. z art. 29 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece]), natomiast spadkodawczyni zmarła (nastąpiło otwarcie spadku – art. 924 k.c.) w dniu 11 lipca 2010 r.

Pozwana nie była spadkobierczynią po U. S. – tymi byli tylko H. S. (1) i H. S. (2); nie była również uprawniona do zachowku. W art. 991 § 1 k.c. jako uprawnieni do zachowku zostali wskazani zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy. Chodzi zatem tylko o takie osoby z tych trzech grup, które w konkretnym układzie faktycznym wchodziłyby w rachubę jako spadkobiercy ustawowi (wskazuje na to zwrot: którzy byliby powołani do spadku z ustawy). Osoby z tych trzech grup nie mogą razem (jednocześnie) dziedziczyć na podstawie ustawy – wykluczona jest konfiguracja zstępnych z rodzicami. Rodzice spadkodawcy nie mogliby w

efekcie realizować roszczenia o zachówek obok lub przeciwko zstępnym (por. A. Kidyba, Komentarz do art. 991 Kodeksu cywilnego, LEX, pkt 11). W przypadku gdy spadek dziedziczy zstępny spadkodawcy, dalsi zstępnymi (będący jego zstępnymi) nie dziedziczą razem z nim; nabywają spadek w sytuacji, gdy nie dożyje on jego otwarcia (art. 931 § 2 k.c.). Tym samym roszczenie o zachówek nie przysługuje jednocześnie wszystkim zstępnym spadkodawcy (wnuk spadkodawcy nie może realizować takiego roszczenia obok lub przeciwko swojemu ojcu czy matce – dziecku spadkodawcy). Z tych przyczyn w sprawie uprawnionymi do zachowku zstępnymi byli jedynie spadkobiercy: H. S. (1) i H. S. (2).

Jako że darowizna, którą otrzymała pozwana, nie podlegała doliczeniu do spadku, nie mogła być ona (pозwana) adresatem roszczenia z art. 1000 § 1 k.c. Z tej przyczyny powództwo podlegało oddaleniu.

Przeprowadzone dowody były wystarczające dla rozstrzygnięcia sprawy, stąd pozostałe wnioski dowodowe zostały oddalone (art. 217 § 2 k.p.c.).

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c. – zasądzając je od powoda. Koszty zastępstwa procesowego zostały ustalone na podstawie § 2 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.